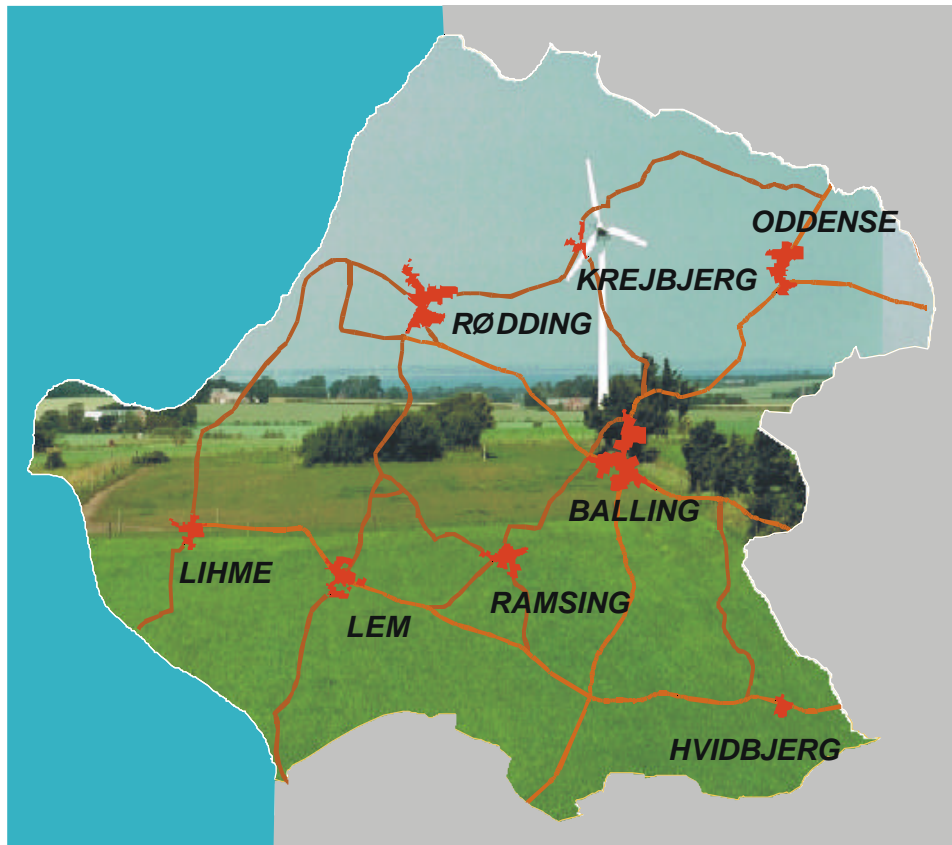

SPØTTRUP KOMMUNE

Borgens og borgernes kommune

AGENDA 21

REDEGØRELSE

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Mindskelse af miljøbelastningen	4-5
Fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse ..	6-7
Fremme af biologisk mangfoldighed	8-9
Inddragelse af befolkningen	10-11
Samspil mellem beslutningstagere	12-13

FORORD

Spøttrup Kommune har indtil videre valgt at arbejde med "Agenda 21" primært med udgangspunkt i konkrete projekter.

Vi har prioriteret konkrete handlinger forud for introduktionen af begrebet "Agenda 21".

Fokus har primært været rettet mod at inddrage lokalbefolkningen i kommunens og det enkelte lokalsamfunds udvikling.

Med Kommuneplan 1999 – 2010 sættes det nuværende arbejde ind i en lidt større ramme med henblik på at udarbejde en egentlig Agenda 21 plan for en bæredygtig udvikling i Spøttrup Kommune.

Spøttrup Kommunes arbejde med en bæredygtig udvikling er fremadrettet mod tre hovedområder:

- * Udarbejdelse af en Agenda 21 plan, der opstiller miljømæssige mål og peger på indsatsområder, der kan påvirke opfyldelsen af målene.

- * Indarbejdelse af "Agenda 21 tankegangen" i Spøttrup Kommunes sektorplaner og handlingsplaner.

- * Gennemførelsen af en bred vifte af projekter, som også i et væsentligt omfang involverer borgerne eller tager udgangspunkt i borgernes ideer, forslag m.v.

Med vedtagelsen af den seneste planlovsændring er Agenda 21 arbejdet blevet obligatorisk i kommunen. Kommunalbestyrelsen skal derfor inden udgangen af 2003 offentliggøre en rede-

gørelse for Spøttrup Kommunes bidrag til en bæredygtig udvikling i det 21. århundrede.

Strategien skal indeholde kommunalbestyrelsens politiske målsætninger for det fremtidige arbejde indenfor følgende indsatsområder:

1. Mindskelse af miljøbelastningen.
2. Fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse.
3. Fremme af biologisk mangfoldighed.
4. Inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21 arbejde.
5. Fremme af samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

Redegørelsen er vedtaget i Kommunalbestyrelsen den 26. november 2003.

Mindskelse af miljøbelastningen

Status

Der foregår pt. en række tiltag i kommunen som direkte eller indirekte har betydning for miljøbelastningen.

F.eks. inden for områder som drikkevand, el-, vand- og varmeforbrug (energi-besparende foranstaltninger i kommunale bygninger), fjernelse af skrotbiler, pesticidfri ukrudtsbekæmpelse, øget miljøtilsynsarbejde samt affaldshåndtering – herunder kompostering og genbrug.

Som et almennyttigt tiltag kan tilsvarende nævnes, at spejdere og skole i flere år har indsamlet papir og pap til genbrug.

Der er endvidere de seneste år sket en kraftig forbedring af spildevandsrensningen fra byerne gennem en udbygningen af renseanlægget i Rødding – herunder bl.a. etableringen af et slambehandlingsanlæg.

Ligeledes er der for nylig gennemført en større udskiftning af vindmøller i kommunen, hvor såvel den vedvarende vindenergi som den visuelle påvirkning af landskabet er tilgodeset.

Antallet af vindmøller er reduceret - samtidig med, at der sker en større produktion af vedvarende energi på større og mere velplacerede møller.

Herudover er der gennem 90'erne på varmeværkerne i Balling og Rødding gennemført en udskiftning af gamle oliefyrianslæg med anlæg, hvor der anvendes biobrændsel.

Og senest er varmeværkerne blevet koblet op på en varmeproducerende virksomhed i hver enkelt by, således at forbrugerne i princippet forsynes med overskudsvarme.

Tilsvarende er der etableret et kraftvarmeværk i Lem, som forsyner byerne Lem, Lihme og Ramsing med fjernvarme produceret på naturgas til erstatning for de individuelle oliefyre i hver enkelt bolig.

Der er således sket en række tiltag, der har været med til at mindske miljøbelastningen, men vi har pt. ikke i kommunen et samlet

og synligt overblik over disse tiltag.

Synliggørelse er et nøgleord i processen, idet første trin i en bevidstgørelse af, hvordan handlinger kan påvirke og mindske miljøbelastningen, netop ligger i en synliggørelse.

Til eksempel bevidstgøres borgerne om at undgå vandtab, når der opsættes vandmålere, så det er muligt at se og følge ens vandforbrug.

Der ligger derfor en vigtig opgave i såvel at synliggøre kommunens egne handlinger på området som at inddrage borgerne i handlinger, der kan synliggøre miljøbelastningen og dermed bevidstgøre dem om deres muligheder for at mindske miljøbelastningen.

Agenda 21 redegørelse

Mål

Det primære mål er at synliggøre de eksisterende tiltag, således at der skabes et bedre udgangspunkt for et mere bevidst arbejde med det samlede indsatsområde.

Handlinger

Internt i forhold til kommunen: Udarbejdelse af nøgletal inden for de enkelte sektorområder. På sigt skal dette føre til, at der udarbejdes egentlige grønne regnskaber.

Herudover giver den eksisterende pulje til energibesparende foranstaltning fortsat mulighed for konkrete tiltag og projekter på institutionerne.

Eksternt i forhold til borgerne: Udarbejdelse af Kontrolbog til månedlig varme-, el- og vandaflæsning, der på den ene side kan være med til at bevidstgøre borgerne om forbruget, og på den anden side forhåbentlig også kan være med til at afsløre evt. brud på ledning på et tidligere tidspunkt. Ordningen skal koordineres med andre interessenter –

el-selskaber m.v. samt indtænkes i forhold til internetbaserede løsninger.

Andre muligheder er f.eks. tilbud om lån af strømmålere m.m. til afprøvning af husstandens forbrug. Samt øget formidling/synliggørelse af sådanne tilbud, idet mange udlånsordninger allerede eksisterer hos f.eks. el-selskaberne.

Afholdelse af Ren Landsbydag - affaldsindsamling mm. som led i den eksisterende byforskønnelsesstrategi i alle landsbyerne – f.eks. efter samme model som anvendes ved strandrensningerne.

Evt. med opstart som et pilotprojekt i en af landsbyerne.

Fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse

Status

Spøttrup Kommune er en udpræget landkommune med mange mindre bysamfund. Historisk set findes der ikke en egentlig hovedby i kommunen.

Kommunalbestyrelsen har blandt andet på den baggrund valgt at arbejde med en decentral struktur, hvor der satses målrettet på udbygning af 8 lokalsamfund: Balling, Rødding, Oddense, Lem, Ramsing, Lihme, Hvidbjerg og Krejbjerg. Der er ca. 1200 indbyggere i Balling, som er den største by.

Den decentrale struktur bygger grundlæggende på, at der i alle lokalsamfund skabes en balance mellem attraktive boliger, stabile og velfungerende arbejdspladser, en moderne og udviklingsorienteret offentlig service – samt den nødvendige private service i form af dagligvarebutikker m.v.

Den enkelte borger/familie skal sikres mulighed for at bo, arbejde og leve i lokalsamfundet. De enkelte landsbyer er som udgangspunkt ikke sovebyer i forhold til Skive, men levende byer, hvor befolkningen tager aktiv del i byens trivsel og udvikling.

Spøttrup Kommunes decentrale struktur er i den forbindelse et godt udgangspunkt for arbejdet med at skabe en mere bæredygtig udvikling, idet mange af elementerne i den decentrale udvikling grundlæggende er meget bæredygtige.

F.eks. er et fundament for en bæredygtig landsby, at der er såvel boliger, arbejdspladser som offentlig service i landsbyen. Samme balance som er forudsætningen for en decentral udbygning.

Der føre konstant en aktiv boligpolitik, hvor der tilføres

almene boliger i alle byer, ligesom det private byggeri søges stimuleret gennem udlægning af nye attraktive boligområder/byggegrunde i alle lokalsamfund til forskellige boligtyper: Parcelhuse, storparceller og jordbrugsparceller. Herudover arbejdes med en generel byforskønnelse bl.a. med udgangspunkt i byfornyelsesloven.

Erhvervslivet – og dermed udbygning af arbejdspladser – søges primært stimuleret gennem Salling Udviklingsråd. Sekundært gennem en udbygning af de faciliteter og aktiviteter, der kan være med til at underbygge turisterhvervet og derigennem også detailhandlen.

På serviceområdet har der til eksempel i de seneste 10 år været fokus på udbygningen af børnepasningsområdet, hvor der er bygget nye børnehaver i Ramsing, Lihme og Hvidbjerg samt en skovbørnehave ved Rødding. Servicen er således udbygget i overensstemmelse med den decentrale struktur.

Ligeledes foregår der pt. en større ombygning af kommunens ældrecentre, således at de tilpasse fremtidens krav og behov – bl.a. således at de enkelte boliger ombygges fra mindre værelser til større lejligheder.

Agenda 21 redegørelse

Mål

Det primære mål er, at der sættes konkrete projekter i værk, som kan være med til at gøre den enkelte landsby mere attraktiv for såvel byens borgere som potentielle tilflyttere og turister.

Handlinger

Der igangsættes en proces i hver enkelt landsby med henblik på at udarbejde en landsbystrategi for den enkelte landsby.

Strategien skal sætte fokus på den enkelte landsbys udviklingsmuligheder, samt give forslag til konkrete handlinger og projekter der kan igangsættes.

Fremme af biologisk mangfoldighed

Status

Spøttrup Kommunes struktur er optimal i forhold til dannelse af en overordnet, biologisk mangfoldighed.

Kommunen har en lang fjordkyststrækning mod vest samt en række større vandbiotoper med tilhørende naturområder placerede i hele kommunens udstrækning.

Som det nordligste findes området omkring Hjerker Nor, og mod syd ligger Sønder Lem Vig og Håsum Enge, mellem disse yderpunkter ligger tre større søområder: Møllerup Sø, Spøttrup Sø og Kås Sø, som alle har tilknytning til store, brede ådale, som gennemskærer det store kultur- og landbrugslandskab.

Denne positive struktur skal naturligvis ikke afholde kommunen fra at arbejde yderligere med biologisk mangfoldighed, f.eks. kunne der

gøres meget mere i forhold til skovrejsning.

Der foregår pt. en række tiltag i kommunen som direkte eller indirekte har betydning for den biologiske mangfoldighed. F.eks. inden for områder som naturgenopretning (bl.a. Spøttrup Sø), vandløbsvedligeholdelse – herunder fjernelse af spærringer og etablering af stryg, plantning af læhegn samt etablering af grønne områder i byerne.

Der eksisterer desuden en national udsætningsstrategi for fisk. Dette tiltag gælder naturligvis også i Spøttrup Kommune og er betalt af de nationale fiskekort.

Ordningen kan ses som et konkret eksempel på en handling, der er bredt funderet, og som til gavn for alle har medvirket til opret-

holdelse af biologisk mangfoldighed.

Herudover fornemmes pt. en øget interesse fra landmænd, borgergrupper m.v. til arbejde med den biologiske mangfoldighed – primært med udgangspunkt i den landskabsomdannelse, der pt. finder sted – idet flere og flere engområder og lignende er på vej til at springe i krat, idet områderne ikke længere bliver afgræsset.

Der er således sket en række tiltag, der har været med til at øge den biologiske mangfoldighed, men vi har pt. ikke i kommunen et samlet og synligt overblik over disse tiltag. Synliggørelse er således også et nøgleord i den proces – tilsvarende indsatsområdet om mindskelse af miljøbelastningen.

Agenda 21 redegørelse

Mål

Biologisk mangfoldighed er et indsatsområde, som kræver en speciel opmærksomhed, da mange konkrete projekter ikke nødvendigvis vil medføre synlige resultater her og nu. Der er muligheder for at lave konkrete, forbedrende tiltag i naturen, som vi kan levere videre til den næste generation.

Det primære mål er at synliggøre de eksisterende tiltag, således at der skabes et bedre udgangspunkt for et mere bevidst arbejde med det samlede indsatsområde – herunder igangsættelse af konkrete projekter.

Det er endvidere et mål, at

adgang til og formidling omkring biologisk mangfoldighed styrkes på en miljømæssig bæredygtig måde til fordel for kommunens borgere og turister. I denne forbindelse ønskes der også gjort en øget indsats i forbindelse med handicapadgang og adgang for ældre og gangbesværede til kommunens mange naturområder.

Formidlingen af Limfjordsområdet som et unikt naturlandskab og øget fokus på de muligheder, Limfjorden giver for naturtilknyttede aktiviteter og oplevelser, bør fremmes. Herudover skal der langsigtet ske en øget indsats for at for-

bedre den biologiske mangfoldighed i og omkring kommunens landsbyer.

Det er ligeledes et mål, at kommunen internt bliver mere bevidst om den biologiske mangfoldighed i forbindelse med eksisterende anlægsopgaver. F.eks. kan der arbejdes mere bevidst med biologisk mangfoldighed i forbindelse med udstykning af nye boligområder, beplantning ved institutioner, byparker og andre grønne områder i byerne m.v. Til eksempel tænkes der traditionelt mere i planter, der skal afskærme og opdele, end i planter der fremmer biologisk mangfoldighed.

Handlinger

Udvikling af en samlet områdeprofilering og udvikling af naturtilknyttede aktiviteter og arrangementer, der kan fremme kendskabet til Limfjordsområdet.

Udarbejdelse af ideoplæg vedrørende nye større naturgenopretningsprojekter i Spøttrup Kommune – f.eks. omkring Mollerup Sø med udgangspunkt i den igangværende diskussion om en fjordledning, Håsum Enge med udgangspunkt i det samarbejde med borgerne i området, som der pt. er i forbindelse med det eksisterende stinetprojekt og Gedeng/Hjerk Nor – hvor en række lokale landmænd har givet udtryk for, at de er interesseret i at gennemføre forskellige projekter.

Etablering af nye adgangsveje til kommunens naturområder specielt gennem videre-

udbygning af naturstier – herunder en øget formidling om naturen.

Indførelse af gratis fiskeret for børn i forbindelse med alt offentligt fiskevand. I Skive må alle f.eks. fiske gratis i Karup Å. Et sådant tiltag skal forankres hos de myndigheder (f.eks. Statsskovdistriktet), der varetager de enkelte søer,

vige m.m.

Udarbejdelse af handlingsplaner/retningslinjer for arbejdet med biologisk mangfoldighed, specielt i forhold til udstykning af nye boligområder, byparkprojekter og grønne områder samt andre småbiotoper: Læhegn, vandhuller og mindre søer, vildtbeplantninger m.m.

Inddragelse af befolkningen

Status

Indsatsområdet har været prioriteret siden 1997, hvor der blev gennemført et større uddannelsesprojekt under titlen "Ni Liv" og i samarbejde med Syddansk Universitetscenter. Målet var at uddanne borgergrupper i de enkelte bysamfund, således at de blev bedre rustet til at gennemføre projekter i den enkelte landsby.

Forløbet har allerede resulteret i et eller flere projekter i alle landsbyerne.

Mål

Den projektorienterede arbejdsform skal fastholdes og knyttes op på de udarbejdede landsbystrategier for de enkelte landsbysamfund.

Der skal med dette udgangspunkt gennemføres mindst to landsbyprojekter i hvert af

kommunens 8 landsbysamfund i planperioden 2003 – 2006.

Herudover gennemføres i forbindelse med det fælles strategiprojekt for Salling et nyt uddannelsesprojekt, som

kan være med til at løfte projektgruppernes arbejde yderligere. Uddannelsesprojektet søges gennemført i et samarbejde med Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikterne under Syddansk Universitet.

Handlinger

Følgende projekter er pt. aktuelle i de enkelte bysamfund:

Balling:	Etablering af naturstier omkring Balling by.
Rødding:	Etablering af Folkepark ved Storstenen: Byens samlingspunkt med natur, kultur og idræt.
Forbedring af stinet mellem byen og Erhvervsområdet samt mellem byen og Hallen.
Oddense:	Etablering af naturstier omkring Oddense by.
Lem:	Etablering af multi-kultur-hus i tilknytning til skolen og mini-hallen.
Etablering af udendørs aktivitets- og opholdsarealer i tilknytning til skolen og børnehaven (udegruppen), således at området på begge sider af Vejbyvej bindes bedre sammen.
Etablering af naturstier omkring Lem by i kombination med Vestsallingbanen.
Ramsing:	Renovering af forsamlingshuset og området ved forsamlingshuset, således at området bindes bedre sammen med Ramsing Minipark.
Lihme:	Etablering af aktivitetslokale i tilknytning til Lihme Skole.
Hvidbjerg:	Etablering af multi-kultur-hus i tilknytning til børnehaven.
Etablering af naturstier der binder Hvidbjerg by sammen med Hvidbjerg Plantage.
Etablering af ridestier i Hvidbjerg plantage.
Krejbjerg:	Flytning og udbygning af Jens Væver Museet.

Fremme af et samspil mellem beslutningstagere

Status

Indsatsområdet handler om at se arbejdet for en bæredygtig udvikling som en helhed. Ved at arbejde på tværs af organisatoriske og faglige opdelinger kan der findes nye løsninger og skabes bedre resultater.

Dette gør vi selvfølgelig allerede i en vis udstrækning i dag. Såvel i forhold til interne som eksterne relationer. Men der er ingen tvivl om, at vi kan blive meget bedre, hvorfor vi indlysende må starte med os selv.

Der er mange overordnede emner, der kan gribes fat i. Bæredygtigt byggeri er et eksempel på et område, hvor der er behov for at tænke på tværs af sektorer. Her kan med fordel udvikles metoder, hvor viden fra mange forskellige beslutningstagere udnyttes.

Undervisningsområdet giver også muligheder for at tænke tværsektorielt og

samarbejde på tværs.

Der kan for små midler udvikles integrerede undervisningsforløb med en kombination af teori og praksis. Et sådant forløb er f.eks. udviklet i samarbejde med erhvervsfolk på egnen finansieret af DA.

Den virkelighed, den enkelte sidder med, vanskeliggør ofte tværsektorielt samarbejde.

Nogle gange vil handlinger ramme i periferien af ens fag- eller ansvarsområde, og kan således være vanskelige at løfte, hvis der ikke samarbejdes på tværs.

Der eksisterer i dag områder, hvor f.eks. institutionerne er pålagt at arbejde tværsektorielt, f.eks. på skolerne i forbindelse med børn med særlige problemer.

Det er desuden værd at bemærke, at der også er hensigtsmæssigheder i sektor-

opdelingen. Hensigten er ikke at tage ansvaret for hinandens områder, men at udvikle måder at spille sammen på til gavn for hinandens områder.

Agenda 21 diskussionen kan blive meget interessant ud fra betragtninger om, hvem der har bemyndigelse til at gøre hvad i de forskellige beslutningsprocesser.

Mange af vore beslutningsprocesser er afhængige af, hvordan vore sektorer er bygget op. Det kan være svært at koordinere på tværs - logiske ting kan udvikle sig til vanskelige problemstillinger.

Der er desuden mange interessenter, der spiller ind i de enkelte beslutningsprocesser såvel internt som eksternt. Beslutningstagere indenfor Kommunen sidder ikke altid alene med bemyndigelse og handlingskompetence til at støtte f.eks. en miljømæssig bæredygtige investering og dermed fremme en bæredygtig udvikling.

Udvikling af kommunale strategier for forskellige områder, der har betydning for bæredygtighed og miljøbelastning, kan være en metode til at tydeliggøre og forklare Kommunens intentioner internt og eksternt over for de forskellige beslutningstagere.

Engagement er et vigtigt

Agenda 21 redegørelse

element i processen med at fremme samspil mellem beslutningstagere. Et ægte engagement er ofte vigtigere end at søge at tvinge elementer fra de enkelte sektorer til at indgå i et samspil. Indenfor undervisningsområdet er det f.eks. ikke altid formålstjenligt at tilbyde tekniske tiltag udefra som

et nyt element i undervisningen. Mange lærere har måske deres interessefelter og styrkesider på andre områder end det rent tekniske og mister det ægte engagement, hvis de påtvinges de tekniske tiltag i undervisningen.

Fremme af samspil mellem beslutningstagere er generelt svært, og det vil kræve megen såvel politisk som økonomisk vilje. Det er vigtigt at være opmærksom på, at hele Agenda 21 processen og de medfølgende handlinger vil kræve tid, samt at der afsættes tid.

Mål

Det primære mål er at få tanker om en bæredygtig udvikling og arbejdet på tværs af organisatoriske og faglige opdelinger forankret bedre i de enkelte forvaltninger i Spøttrup Kommune.

Det er ligeledes et mål at kommunens børnehaver og skoler arbejder på tværs af faggrænser samt aktivt inddrager det omgivende samfund i deres arbejde. F.eks. ved at skolerne i samarbejde med Kommunen og forskellige virksomheder udvikler undervisningsforløb omkring Agenda 21 relaterede emner.

Handlinger:

Inspirationseminar med repræsentanter for de enkelte forvaltninger med henblik på at kortlægge ideer og samarbejdsmuligheder på tværs af forvaltninger i Spøttrup Kommune.

Undervisningsforløb omkring bæredygtighed, miljø og ressourcer udvikles i et samarbejde mellem frikøbte lærerkræfter, kommunale medarbejdere og virksomheder/

besøgssteder indenfor affaldshåndtering, energi- og vandforsyning m.m. Der skal ikke "kun" være tale om, at børnene kan komme på besøg, der skal i fællesskab udvikles deciderede undervisningsforløb og undervisningsmaterialer, der kan øge bevidstheden og skabe grundlag for holdninger.

Der skal i undervisningsforløbet gøres en indsats for

at skabe nye koblinger mellem skolen og det omgivende samfund.